Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

HE 184/2017 vp

Hallituksen esitys laeiksi poltto-aineiden elinkaarenaikaisten KHK-päästöjen vähentämisestä ja biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain 2 § :n muuttamisesta

Ympäristövaliokunta 7.2.2018

Tarja Lahtinen
Neuvotteleva virkamies

HE laiksi eräiden polttoaineiden elinkaaren-aikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentä-misestä

- Lailla pantaisiin täytäntöön polttoaineiden laadusta annetun direktiivin (98/70/EY) kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja seurantaa koskevat säännökset sekä laskentamenetelmistä ja raportointivaatimuksista annetun direktiivin ns. täytäntöönpanodirektiivi ((EU) 2015/652) säännökset.
- KHK-päästöjen sääntely tullut mukaan laatudirektiiviin 2009
- Täytäntöönpanodirektiivi olisi pitänyt saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä 21.4.2017 mennessä (KOM virallinen huomautus 31.5.2017).

Keskeiset säännökset

Polttoaineiden toimittajien on vähennettävä kulutukseen toimitettujen polttoaineiden energiayksikköä kohti laskettuja, elinkaarenaikaisia KHK-päästöjä vähintään 6 % vuonna 2020 verrattuna fossiilisten polttoaineiden vertailutasoon vuonna 2010.

Laissa säädetään myös:

- biopolttoaineiden ja niiden raaka-aineiden kestävyys-kriteerien mukaisuudesta
- polttoaineiden kasvihuonekaasupäästöjen laskennasta
- vuotuisesta tietojen antamisesta ja
- laiminlyöntien seuraamuksista.

KHK-päästöjen vähentäminen

- Polttoaineen toimittajien on vähennettävä polttoaineiden elinkaaripäästöjä vähintään 6 % vuonna 2020 verrattuna vuoden 2010 tasoon.
  - Vuoden 2010 vertailutaso on 94,1 g/CO_{2eq}/MJ.
  - Velvoite koskee moottorikäyttöisissä ajoneuvoissa, liikkuvissa työkoneissa, maa- ja metsätaloustraktoreissa sekä sisävesialuksissa ja huviveneissä käytettäviä nestemäisiä ja kaasumaisia polttoaineita.
  - Pienet polttoaineen toimittajat (alle 1 milj. litraa vuodessa) on rajattu soveltamisalan ulkopuolelle. (Vrt. jakeluvelvoitelain 446/2007 rajaus)
  - Isoja toimijoita: Neste, NEOT, Teboil, SEO ja Gasum (v. 2015)
  - Rajauksen tarkoituksena on keventää sääntelyä ja vähentää hallinnollista taakkaa. Rajaus perustuu siihen, että jäsenvaltioiden on osoitettava toimijat, jotka vastaavat direktiivin säännösten toteutuksesta.
- Vähennysvelvoite koskee vain vuotta 2020, mutta raportointi jatkuu vuoden 2020 jälkeen.

Polttoaineen toimittajien väliset sopimukset

- Polttoaineen toimittajat voivat täyttää 6 %:n vähennysvelvoitteen yhdessä tekemällä asiasta sopimuksen. Toisin sanoen polttoaineen toimittaja, joka on vähentänyt toimittamiensa polttoaineiden KHK-päästöjä enemmän kuin 6 % voi osoittaa omaa vähenemäänsä toisen polttoaineen toimittajan vähennysvelvoitteen toteuttamiseksi (ns. tikettikauppa / vrt. jakeluvelvoitelaki).
- Tieliikenteessä käytettävän sähkön toimittaja voi olla osapuolena sopimuksessa, jos käytetyn sähkön määrää voidaan mitata tai muulla tavoin arvioida luotettavasti.
- Lentoliikenteen biopolttoaineiden toimittaja voi olla osapuolena sopimuksessa, jos kyseessä olevat biopolttoaineet täyttävät kestävyyskriteerit.

Biopolttoaineiden kestävyyden osoittaminen

Kulutukseen luovutettavien biopolttoaineiden kestävyys on osoitettava kestävyyslaissa (393/2013) säädetyllä tavalla.

- KHK-laissa ei vaadita kestävyyden osoittamisen osalta mitään, mitä ei ole säädetty pakolliseksi kestävyyslaissa.

Ei-kestävien biopolttoaineiden KHK-päästöt on kuitenkin laskettava vastaavien korvattavien fossiilisten polttoaineiden (moottori-bensiini, dieselöljy) oletusarvoilla.

- Vaatimus perustuu täytäntöönpanodirektiiviin (I liitteessä olevan 1 osan, 3 c kohdan ii alakohta).

Polttoaineiden ja sähkön elinkaarenaikaisten KHK-päästöjen laskenta

- Biopolttoaineiden KHK-päästöt lasketaan laatudirektiivin 7d artiklan mukaisesti käyttäen joko oletusarvoja, todellisia laskettuja arvoja tai näiden yhdistelmää. Laskentamenetelmä olisi sama kuin kestävyyslaissa (393/2013).
- Fossiilisten polttoaineiden KHK-päästöt ”lasketaan” täytäntöönpanodirektiivin mukaisesti käyttäen aina oletusarvoja. Oletusarvot on määritetty direktiivin I liitteessä.
- Tieliikenteessä käytettävän sähkön KHK-päästöt lasketaan täytäntöönpanodirektiivin I liitteen mukaisesti.

Energiavirastolle ilmoitettavat tiedot

Polttoaineen toimittajan on ilmoitettava 31.3. mennessä tiedot edellisen vuoden aikana kulutukseen luovutettujen polttoaineiden:

- määristä;
- elinkaarenaikaisista KHK-päästöistä (ns. ILUC-päästöt mukaan lukien);
- kestävyyskriteereiden mukaisuudesta, sekä tiedot
- mahdollisista polttoaineiden toimittajien välisistä sopimuksista ja
- muista täytäntöönpanodirektiivin IV liitteen edellyttämistä tarpeellisista tiedoista. Ostopaikkaa ja alkuperää koskevia tietoja ei kuitenkaan vaadita.

Vuoden 2017 tiedot on ilmoitettava 31.6.2018 mennessä siinä laajuudessa kuin se on mahdollista.

Seuraamukset

Energiavirasto voi määrätä:

- Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä vähintään 5 000 € ja enintään 50 000 € laiminlyöntimaksun.
- KHK-päästöjen vähentämisvelvoitteen laiminlyönnistä seuraamusmaksun.
  - Seuraamusmaksu määrätään siltä osin kuin toteutuneet elinkaaren-aikaiset KHK-päästöt ovat suuremmat kuin vähennysvelvoitteen edellyttämä määrä.
  - Maksu on 1 €/kg CO_{2eq}. Vastaavanlainen maksu on Ruotsissa noin 0,74 €/kg CO_{2eq} ja Saksassa 0,47 €/kg CO_{2eq}.

Seuraamusmaksu voidaan määrätä ainoastaan vuotta 2020 koskevan 6 %:n vähennysvelvoitteen laiminlyönnistä.

Energiaviraston tehtävät

EV valvoo lain noudattamista ja hoitaa muut sille laissa säädetyt toimeenpanotehtävät:

- tarkistaa polttoaineiden toimittajien vuosittain toimittamien tietojen riittävyyden ja oikeellisuuden, tekee ilmoituksista kansallisen yhteenvedon ja toimittaa tiedot EU:lle
- valvoo KHK-päästöjen vähennysvelvoitteen toteutumista mukaan lukien polttoaineen toimittajien väliset sopimukset
- määrää lain säännösten laiminlyönneistä joko laiminlyönti-maksun tai seuraamusmaksun.
- EV laatii ohjeet mm. KHK-päästöjen laskennasta ja vuotuisten ilmoitusten sisällöstä. YM on varautunut tukemaan EV:n toimintaa toimeenpano-vaiheen aikana vuonna 2018.

Velvoitteen toteuttamisen edellyttämät toimet Suomessa

- Vähennysvelvoite voidaan saavuttaa Suomessa jakeluvelvoitelain (446/2007) edellyttämien toimien eli kestävien biopolttoaineiden käytön avulla.
  - 2020 jakeluvelvoite 20 % bensiinin ja dieselin energiasisällöstä
- Tarvittaessa voidaan käyttää polttoaineen toimittajien välisiä sopimuksia, joissa voi olla osapuolina tieliikenteen sähkön ja lentoliikenteen kestävien biopolttoaineiden toimittajia.
- Vaihtoehtoisten polttoaineiden (ml. kaasut) ja sähkön elinkaaripäästöt ovat lähtökohtaisesti pienemmät kuin vuoden 2010 vertailutaso.
- Ns. alkuvaiheen päästövähennysten käyttö ei todennäköistä

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kiitos

Seuraa meitä

@yministerio

/ymparistoministerio

Ministry of the Environment of Finland